

Odpowiedzialny za redakcyę
Edward Niechajewski w Poznaniu.
Administracya i ekspedycya: Plac Wilhelmowski No. 6.
Biuro redakcyi: 6. Marcina No. 62.
Dziennik Poznański
wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i dni
poświętych.
Cena ogłoszeń (literatury):
wiersza drobnego 1 sgr. 6 fen. — Reklamę od
wiersza drobnego 3 sgr. (miej. tłomaczenia).
Listy
redakcyi, administracyi i ekspedycyi winny być
frankowane.

DZIENNIK POZNANSKI.

Przedpłata kwartalna
wycen w Poznaniu 2 tal. 15 sgr. w monachii pruskiej 3 tal. 1 sgr. 3 fen. w Austrii 6 guldenów, w Niemczech 2 tal. 21 sgr. 3 fen. w Prusach 18 fr., w Anglii 4 tal. 15 sgr. w Szwajcarii 5 tal. 15 sgr., w Danii 4 tal. 2 sgr., w Włoszech 28 fr., w Rzymie 30 fr., w Szwajcarii 25 fr., w Belgii 15 fr., w Turcji 28 fr., w Ameryce 8 dol.
Przedpłata i ogłoszenia
przyjmują się w ekspedycyi: przedpłatę przyjmują w monachii pruskiej oraz w państwach dozwolonych pocztowego niemiecko-austriackiego, należących urzędów pocztowych. W innych krajach zaś tylko następujące, za których pośrednictwem (sobacz niżej) można takie przesyłać ogłoszenia do eksped. Dzienn. Pozn.
Reklama
nadsyłane redakcyi nie zwracają się i będą niszczona

AGENCYJE DZIENNIKA POZNANSKIEGO:
We Wrocławiu: Jenke & Saringhausen, Junkernstrasse 12. — W Krakowie: Józef Czech, księgarz i Administracya Dziennika Kraj. — W Lwowie: F. H. Richter księgarz. — W Paryżu przyjmują przedpłata Librarie du Luxembourg, Rue de Tonnay N. 6.
1 pułkownik Raczkowski, Rue du Faubourg Poissonniere 33. — W Londynie: księgarnia B. Bender, 8 Little Newport Street, Leicesters Square W. C. — **Agencye do przyjmowania ogłoszeń:** Na całą Francję pp. Havas, Lafitte, Bullier & Co. p. Place de la Bourse No. 8. — W Hamburgu, Frankfurtu n. M., Berlinie, Lipsku, Wiedniu i Bazylei Haasenstein & Vogler. — W Berlinie: Rudolf Mosse, Gr. Friedrichstrasse 60, A. Retemeyer, H. Albrecht, Taubenstrasse 34. — W Bremie: E. B. Meyer. — W Lipsku: Eugeniusz Fort, Sachse & Comp. — W Frankfurtu n. M.: Daus & Comp. — W Wrocławiu: Priebatsch, Ring. — W Buku: S. Bajowski, w Bydgoszczy: Tomasz Sniegowski, w Gnieźnie: A. Wierzbicki, w Inowrocławiu: A. Kryszewski, w Kiszczku: S. Swoboda, w Krotoszinie: Ludwik Ciemierski, w Obornikach: F. W. Rakowski, w Ostrowie: J. Priebatsch, w Pleszewie: L. Zboralski, w Smolgu: T. Radkiewicz.

Coraz częstsze zażalenia Szanownych abonentów Dziennika na niepoprawność druku, nieodbitcie liter, papier, wreszcie także na częste spóźnienia się, powoduje podjęcie administracyi do oświadczenia, iż najusilniej stara się, aby ile możności niedogodnościom tym zaradzić. Obecne stosunki kontraktowe są jednakże tego rodzaju, iż stanowczej poprawy zaprowadzić nie możemy jak dopiero od Nowego Roku. Od tego czasu układy nowe zawarte zostają, które zapewniają jednostajnie dobry papier, druk wyraźny, czytelną popawny; także ekspedycya Dziennika zupełnie przejdzie pod kontrolę administracyi, czem akuratność wysyłania się osiągnie.

Administracya Dziennika Poznańskiego.

POZNAŃ, 4 listopada.

Baron Kellersperg, jak to już wczoraj pisaliśmy, otrzymał misję utworzenia nowego ministerstwa, z zastrzeżeniem wszakże, aby, zanim przedstawi cesarzowi listę członków przyszłego gabinetu, przedewszystkiem przedłożył mu program, wedle którego zamierza rządy w Przedlitawii prowadzić. Dziś dzienniki wielkie donoszą, iż właśnie zajmuje się ułożeniem rzeczonego programu. Z tego już samego okazuje się, że przecie nie jest tak bliskim ukończeniem, jak to dziennikom centralistycznym się zdaje. Tymczasowość dzisiejsza trwać będzie dopóty, dopóki cesarz nie zgłosi się na program, jaki mu przedłożył baron Kellersperg. W jakim kierunku pójdzie i na jakich podstawach baron Kellersperg oprzeć się zamierza, trudno zwłaszcza w pośród najrozmaitszych a nieraz najprzecznijszych wieści odgadnąć; to jedno zdaje się być pewnem, że konstytucyjną grudiową uważa za nietykalną i że na gruncie tej tylko jakiegobądź zmiany ustroju Austrii, dopuszcza. Jakkolwiek więc baron Kellersperg należy do wierno-konstytucyjnych, inaczej centralistów, dzienniki jednak, stronnictwa tego będące organem, spuściły nieco z tonu. O zapowiadanych szkockich iluminacjach nie ma dziś mowy. Stronnictwo centralistów, widocznie coraz więcej przekonywa się, iż sytuacja, jaka powstała w skutek upadku gabinetu hr. Hohenwart, jest nader trudną do rozwikłania. Trudności te już wyczuwaliśmy wczoraj, do nich zaś dołączyła się wola korony, która zapewne niełatwo przystanie na zerwanie nici ugodowej. Do tego dodać trzeba coraz mocniejszą wzrastającą rozdrażnienie Czech, których dzienniki coraz ostrzej i coraz z większą gorącością występują przeciw niedotrzymanym warunkom umowy, jaką z wiedeńską koroną z hr. Hohenwartem zawarli. Dziś właśnie rozpoczynają się na nowo posiedzenia sejmowe zawieszane, jak wiadomo, na wniosek R. Riegiera aż do czasu otrzymania odpowiedzi na pomyślny adres do cesarza. Na posiedzeniu dzisiejszym, jak niepewniają, ma być odczytany wezwanie do wyboru delegacji na radę państwa. Odpowiedź Czechów jest twą do przewidzenia — po niej nastąpi, niewątpliwie, umiarkowanie sejmowe i odwołanie się do bezpośrednich wyborów.

Zresztą zaznaczyć musimy, iż coraz częstsze spominki w dziennikach wiedeńskich glosy, domagające się uwzględnienia żądań Galicji. Ta rzekoma życzliwość wierzda tylko, ile w obecnym stanie głos Galicji jest słabym; przekonani jesteśmy, że Galicja będzie umiała stanowiska swego wyzyskać wszystkie korzyści i nie się ułudzić czemś obietnicami.

We Francyi agitacye monarchiczne nie ustają dotąd. Braku rzeczywistych danych, któreby zdolne były pokopywać wzmagającą się w kraju popularność rządu, niekają się nieprzyjaciele jego do wymysłów i potwa-

rzy. Pomiędzy innemi rozpuszczono pogłoskę, iż w wojsku grasują choroby, wywołane ziemi kwatarami i niedostatkami żywności. Wiadomościom tym zaprzecza jak najkategoryczniej i z widocznym oburzeniem Journal Officiel, twierdząc, że stan zdrowia w wojsku jest wyborny, bo wyżywienie równie zdrowe jak obfite, a baraki, w których trzecia część armii francuskiej musi pozostawać, są nie tylko opatrzone we wszelkie przedmioty potrzebne, ale nawet urządzone z pewnym komfortem. Naddo również pan Thiers jak minister wojny codziennie niemal zwiedzają obóz, ażeby się przekonać, czy rozkazy ich ściśle spełniono. Artykuł dziennika urzędowego kończy się groźbą, iż rząd chwyci się przeciw potwarzom środków, do jakich go uprawnia stan obłąkania, jeżeliby i nadal niepokoić mieli naród podobnemi wieściami.

P. Thiers upomina się u rządu niemieckiego o zwrócenie tych jeńców, którzy w skutek przestępstw, popełnionych w czasie pozostawania, w niewoli skazani są nie na karę, cierpią tam takową i dla tego do chwili obecnej wydani nie zostali. Prawdopodobnie rząd niemiecki przychyli się do tego żądania, udzielając wszystkim skazanym jeńcom amnestyi.

Komisja nieustająca zgromadzona narodowego w tej chwili zajmuje się kwestyą monetarną, a mianowicie dla zapobieżenia brakowi monety brzęczącej zamierza uchwalić bicie nowej monety.

Co do innych wiadomości politycznych, odsyłamy czytelników naszych do referatów właściwych — a obok tego do telegramów, w których co ważniejsze wiadomości są streszczone.

Wybór w okręgu wschowskim.

Przypominamy niniejszem ponownie czytelnikom naszym i publiczności, iż w miejsce posuniętego na urząd radcy apelacyjnego w Kolmarze w nowo zabraną Alzacji p. Puttkammera, mają w okręgu wyborczym wschowskim nastąpić niezadługo wybory deputowanego do parlamentu Rzeszy niemieckiej. Przedstawiony zrazu przez komitet nasz centralny jako kandydat do godności deputackiej, ksiądz proboszcz Kluck, odmówił przyjęcia mandatu a mężowie zaufania okręgu wschowskiego zbierają na się dniu 8 listopada ponownie, by się porozumieć w sprawie innego przedstawiciela się mającego kandydata. Z naszej strony pozwolilibyśmy sobie nadmienić w obec zbliżającego się terminu owej przedwyborczej narady, iż dalecy od jakiegobądź względów stronnictwowych, iż powodowani jedynie uczuciami i potrzebami narodowej tylko cecyli i natury, za kardynalny warunek tak obecnie wybrać się mającego, jak wszystkich w ogóle reprezentantów naszych w korporacyach politycznych niemieckich uważamy, obok innych przymiotów potrzebnych na tego rodzaju stanowisku, wierne i niezachwiane wytrwanie przy sztańdarze solidarności narodowej, tak jak się dotąd ze strony naszych kół sejmowych działo a czego zmiana mogłaby nam się stać tylko szkodliwą. Niechaj tedy o ile nam w tej sprawie głos zabierając wolno, postawiony przez zebranie przedwyborcze kandydat będzie przede wszystkim osobistością, której charakter, zdolności i zasady jak z jednej strony będą ręczyły za bezwzględne i bez-

warunkowe uznanie i uszanowanie zasady solidarności własnej pośród obcego nam narodowości kół, tak z drugiej, że do grona posłów naszych, przybędzie więcej jedna osobistość, która pracą i zdolnościami stanowisko zajmowane na korzyść społeczeństwa wyzyskać potrafi. Te tylko względy winny kierować wyborcami przy stawianiu kandydata. — Innych nie rozumiemy — i nie przypuszczamy, by też i wyborcy innemi kierować się mogli. Z drugiej strony przypominamy wszystkim gorliwym około sprawy publicznej w okręgu wyborczym wschowskim, gdzie zwycięstwo nasze z powodu mieszanego ludności jest utrudnione, choć bynajmniej nie niepodobne że nie samo i bez pracy własnej się nie zrobi, że dla tego zwłaszcza trzeba się zająć, z uwzględnieniem praktycznej wszędzie zasady ekonomii politycznej podziału pracy, urządzeniem i organizacją mających nastąpić wyborów tak, aby ze szkoda naszą nie wypadły.

Otóż wszystko, co mamy z naszej strony do powiedzenia przy sposobności nowego wyboru w okręgu wschowskim, rzecz nie nową, jak to wiedzą dobrze szanowni czytelnicy nasi, ale zawsze potwierdzenia godną a nawet potwierdzenia wymagającą, ile razy ponawiając się wybory, a czy to ogólne w całym kraju, czy szczegółowe w jakimbądź okręgu wyborczym, powód do niej dają.

Wiadomości urzędowe.

W Wroclawiu, w powiecie wrocławskim w obwodzie rejencyjnym bydgoskim otworzona zostanie dnia 16 listopada r. b. stacja telegraficzna z ograniczoną służbą dzienną (cfr. § 4 ordynacyi telegraficznej).

Korespondencye Dziennika Pozn.

Lwów, 1 listopada.
(Ciągłe przesłanie. — Sprawa rozwijająca się w sprawie dra Hofmana. — Nowy nabytek biblioteki Os. Olskich. — Składki na szkołę bałtyjską.)

(T) Prowizoryum trwa w Wiedniu dalej. Hohenwart i koledzy jego otrzymali dymisję z wyjątkiem p. Grocholskiego, Holzgethana i jen. Scholla. W miejsce dymisyonowanych, niezamianował jeszcze cesarz nikogo. Tymczasowo szefowie sekcji, a między innymi i nasz p. Possinger pełnią obowiązki ministrów. Nie dziwnego; po tylu próbach trudno koronie zdecydować się. Kóżne prąły ścierają się ze sobą, różne interesy są w grze. Próbowano z centralistami różnych odcieni, byli już i Schmerlingi i Lassery, i Giskry i Hasnery, szło źle. Próbowano skombinowaniem siłami rządzących, dodając centralistom Potockich i Taffych do pomocy. Także nie szło. Powołano ugodowców jak Hohenwart, Schaeffele i Habietynek z dodatkiem naszego pocztowego p. Grocholskiego, który Bogiem a prawdą niekoniecznie do zbyt daleko zaawansowanych federalistów i słowianofilów należy. I droga przez to ministerstwo wybrana nie okazała się praktyczną. Nic więc dziwnego, że się musi korona i tak zwane „sfery decydujące“ do rze zastanowić nim, jeżeli niechcą powrócić do rządów absolutnych, czyli jak arcyksiążę Albrecht doradza, „zum aufgeklärten Absolutismus“, doborą nowych ministrów, którzyby taki obmyślił program, co by dogodził i Niemcom i Madziarom, i Polakom i Czechom i wreszcie tym wszystkim partjom przeróżnym, jak

klerykalna, militarna, feodálna itd., których głos nie jest bez wpływu u dworu. Otóż zdaje się, że jeszcze czas jakiś potrwa niepewność. Być może, że szanowny mój kolega wiedeński jest w stanie dać nam jakie bliższe wskazówki co do widoków w najbliższą przyszłość, my tutaj we Lwowie na podstawie jedynie telegramów kombinować możemy, a telegramy te wręcz przeciwnie podają wiadomości. Tak gdy jedno jako niewątpliwą podają wiadomość, że Schmerlingowi poruczono już złożenie gabinetu, zaprzeczają inne te wiadomości, twierdząc, że nikomu jeszcze tego obowiązku nie poruczano, a inne znowu że ten lub ów miał długą z cesarzem konferencyą i że już pracuje nad układaniem programu i listą programów tego wykonawców. Na podstawie tych więc niezgodnych doniesień i ostatniego telegramu, według którego urzędnikom tymczasowo poruczono sprawowanie obowiązków ministrów, wnoszę, że nie zaraz jeszcze ostateczna nastąpi decyzja. Tymczasem spieramy się tu między sobą, czy lepiej, żeby nowe ministerstwo snuło dalej nie ugodową, czy lepiej by całkiem z nowego jakiegoś poczęto śpiewać tonu, czy lepiej iść z Czechami przeciw Madziarom i Niemcom, czy z tymi ostatnimi, przeciw braciom Słowianom, czy też zamknąć się u siebie, nie mieszając się w sprawy pozagalicyjskie, słowem także i my tu stałego programu działania nie mamy i mieć go nie będziemy póki nie poznamy programu przyszłego rządu; wtedy bowiem dopiero wiedzieć będziemy mogli czy rząd przyszły będzie można opierać. Czekajmy więc.

Tu u nas najważniejszą jest wiadomość dotycząca zniesienia przywileju teatralnego. Wspominałem już o tem. Wczoraj otrzymał już wydział krajowy urzędowe z namiestnictwa zawiadomienie, że próba jego została uwzględnioną i że cesarz zniósł przywilej nadany hr. Skarbowski przez cesarza Ferdynanda, skutkiem czego od Wielkiejnocy ustana u nas przedstawienia niemieckie, subwencjonowane z funduszu dobroczynnej fundacyi Skarbowski, a już od dziś nikt z dających koncerta, przedstawienia teatralne czy jakiegobądź spektakle, nie potrzebowałby płacić p. Miłaszewskiemu 10 lub 15 od sta od dochodu brutto, który to haracz przywilej dotychczasowy przedsiębiorcy teatru niemieckiego przynosił. Czy jednak w obec zawartego przez zarząd fundacyi z Miłaszewskim układu można zaraz uwolnić się od tego haraczu?

Co do teatru niemieckiego, zdaje mi się, że najbardziej ze zniesienia przywileju rad będzie Miłaszewski, bo gdyby mu przyszło dotrwać aż do ekspiracyi kontraktu, poszedłby tak z torbami jak jego poprzednicy.

Co się stanie z teatrem polskim, nie wiadomo jeszcze. Czy z upadkiem przywileju upadnie i przywilej pana Miłaszewskiego dobiegania sceny naszej, czy będzie się go można pozbyć nareszcie i oddać dyrekcję sceny tej w odpowiednie ręce? Wydział krajowy w obec uchwały sejmowej, który tak stanowczo dyktował panu Miłaszewskiemu potępił, przyłoży teraz, spodziewać się, wszelkich starań, aby zapobiedz dalszej gospodarce tego szanownego grabarza sztuki, a ponieważ i rada miejska ma w radzie administracyjnej skarbkowskiej obok pana Hofmana także i p. Wolskiego, który już zapatrywał kolegi swego na zadanie teatru narodowego podzielić nie może, więc niewątpliwie, że w razie rozpisania konkursu, tym razem pomimo protekcji księcia kuratora i pana Hofmana, kandydatura pana Miłaszewskiego upadnie.

Ze sprawozdań sejmowych wiecie, że referent wydziału p. Pietrski tłómacząc, dla czego wydział pomimo najlepszych chęci Miłaszewskiego usunąć nie mógł, opowiedział pocieszającą historyjkę o p. Hofmanie i opinii, jakie on jako reprezentant rady miejskiej na posiedzeniu rady administracyjnej skarbkowskiej, w celu popierania kandydatury swego przyjaciela Miłaszew-

ronika literacka, naukowa i artystyczna.

Monarchie bawarscy w obec nauk i sztuk pięknych. — Dla Bawaryi bity się z Francuzami. — Wydawnictwo „Historii umiędności“. — Pangermanista A. T. Stamm, — Maurycy Jokai, — węgierski. — Kwestyorys. — „Kamienne z niebios pociski. Zabawa z mumi“, nowelle przełożone na język niemiecki.
Nie ma wątpliwości, że ze wszystkich państw niemieckich Bawaryja od dawnego już czasu na polu ogólnym oświaty, sztuk pięknych i umiejętności pierwsze miejsce. Nazywają Berlin Atenami Niemiec, a Bawaryję, iż Monachium z większą słusnością, nazywać się tak godzi. Dziad panującego obecnie także monarchy kochał się w malarstwie, rzeźbie i architekturze; w rezydencji swojej gromadził bezprzebiegłe zbiory zbiorów sztuki wszelkiego rodzaju, ozdabiając wspaniałymi budowlami i artystycznymi pomnikami. Syn jego Maksymilian II więcej już opierał się naukami, wnikł zaś znanym jest wszystkim z namiętnego upodobania w muzykę i sztuce dramatycznej. Władca ten, że głównym powodem połączenia się Ludwika z Prusakami w roku zeszłym przeciwko Francuzom, miała być chęć pomśzczenia się nad nim, nie przypięcie, jakiegoś ulubionego jego kompozytora Rymona Wagnera doznał w Paryżu. Kiedy pani Metternichowa, żona austriackiego ambasadora, wpłynęła swoim pobliże, iż w roku 1862 wystawiono na scenie wiedeńskiej operę tegoż kompozytora pod tytułem „Tannhäuser“, Paryżanie dla rozmaitych powodów wygizdali emulsiernie. Ubożdo to boleśnie wszystkich w Niemczech zwolenników tego sławnego muzyka, pomiędzy nimi król Ludwik do najfanatyczniejszych należy.

Złąd tedy wojna roku 1870-71 itd. Ale mniejsza o to; nie będziemy teraz wchodzić w istotne powody wojny Bawarów z Francuzami, zresztą nie nasze to jest zadanie. My chcemy tylko zwrócić uwagę czytelników naszych na to, iż żaden dom panujący w Europie nie uczynił tyle dla sztuk pięknych i umiejętności co bawarski. Oby tylko militarystom pruski, który tak głęboko zapuszcza wszędzie w Niemczech korzenie i tak szeroko się rozposzczera, nie zagłuszył z czasem tych szlachetnych pól, zasiewanych tak troskliwie szczerobliwą ręką monarchów bawarskich, z których cały naród słusznie chlubić się może. Oto i dzisiaj naprzykład w Monachium, w tym centralnym punkcie nowożytności niemieckiej kultury, ukazuje się na świat monumentalne dzieło, jakiego jeszcze żaden naród nie posiada; dziełem tem jest: „Historia umiędności“ (Geschichte der Wissenschaften). Pierwszą myśl do niego podał Nestor historyografów, sławny Leopold von Ranke. On to będąc w roku 1858 wezwany wraz z innymi znakomitymi uczonymi przez Maksymiliana II do Monachium, w celu założenia komisji do badania źródeł dziejowych, objawił kolegom swoim na posiedzeniu królewskiej akademii nauk ideę wypracowania dzieła, któreby zawierało w sobie cały historyczny obszar wiedzy ludzkiej, ujętej w pewne stałe określone formy. Kiedy się Maksymilian o tem doiedział, z całą gorliwością zachęcał wszystkich do tego przedsięwzięcia, a ze swojej strony w roku 1861 dostarczył wspaniałe potrzebnych na to funduszy. Niestety, niedozwolone było szlachetnemu monarsze cieszyć się urzeczywistnieniem dzieła, do którego on jednakże pierwszy najskuteczniej położył fundamenta. Ustanowiona umyślnie komisja do redagowania „Historii umiędności“ podzieliła się na trzy sekcye: sekcya pierwsza zajęła się spisaniem nauk teologiczno-filozoficzno-filozoficznych, druga polityczno-historyczno-geograficznych, trzecia zaś medyczo-matematyczno-przyrodniczych. Taki sam nawet podział zaprowadzono we

względnie na handel księgarski, a z powodu wspaniałej monarszej ofiary, można było ułatwić publiczności nabywanie sekcjami lub w całości dzieła, w stosunku po 2 sgr. za arkusz druku. Obecnie panujący król Ludwik, popierając zamiar ojca, nie szczędzi także protekcji swojej i oto wielkie to dzieło jest w całej sile rozwoju. Już dotąd gotowemi są: „Historia prawa rządowego“ prof. Bluntschli w Heidelbergu; „Historia mineralogii“ prof. F. von Kobell w Monachium; „Historia architektury wiejskiej i gospodarstwa leśnego“ prof. Fraas tamże; „Historia ziemniactwa“ redaktora dr. Peschel w Angsbu; „Historia protestanckiej teologii“ prof. Wernera w St. Pölten; „Historia estetyki“ prof. Lotze w Getyndze; „Historia języków i wschodniej filologii“ prof. R. v. Raumer w Erlangen; i na koniec „Historia zoologii“ prof. Carus w Lipsku. Z przygotowanych dalej do druku są już gotowe: „Historia chemii“ prof. Kopp w Heidelbergu i „Historia gospodarstwa narodowego“ prof. Roscher w Lipsku. Z innych współpracowników, którzy zapewnił swój udział dla tego pominiętego dzieła, potrzeba jeszcze wymienić prof. profesora Nageli i Jolly w Monachium dla botaniki i fizyki; pułkownika dra v. Bernharta i dra Ewolda w Berlinie dla nauk militarnych i geologii; prof. Ihernga dawniej w Gießen obecnie w Wiedniu dla jurysprudeneyi i nareszcie prof. Zeller w Heidelbergu dla filozofii.

Z nowszych belletrystycznych publikacyi, które w Niemczech przyjaźnie doznały przyjęcia, mamy do zanotowania Nowelle węgierskiego poety Maurycyego Jokai, wychodzące obecnie zesztytami w przekładzie niemieckim. Już to dzisiejsi potomkowie Germanów, upojeni zwycięstwami na ziemi francuskiej świeżo odniesionymi, z góry po większej części patrzą na innego szczepu narody, nie przywykając wielkiej ceny do ich umysłowych w sztuce lub literaturze objawów. Są nawet już tacy pomiędzy nimi, co nawet pogardzają wszystkiem, co nie jest niemieckiego pochodzenia lub

plodem niemieckiego umysłu. Pomiędzy takimi to indywidualnami, których mózg rozchorował się na istną pan-germańską kolowaciznę, odznacza się jeden mianowicie, pan August Teodor Stamm, dr. medycyny i filozofii. On to w rozprawie swojej pod tytułem: Die Grossmächte unter den Sprachen und ihre Machtstellung*) bez ogródek, jak szalony powstaje na Holendrów, Duńczyków, Węgrów, Czechów i inne narody, nie mogące się mierzyć liczbą swojej ludności, ani politycznym stanowiskiem z Niemcami, a upierające się, według jego przekonania niedorzecznie, w pielęgnowaniu języków ojczystych. Wierze proponuje on tym narodom, a przede wszystkim Węgom, aby się rzekli owej dziwniej miłości do języka przodków swoich, aby przestali literaturę ojczystą uprawiać, a przyjęli język niemiecki i w nim szukali środków podniesienia cywilizacyjnego własnego kraju kultury! (sic). Czy nieproszona ta rada dobrze będzie przyjęta przez narody w tej kwestyi interesowane, a mianowicie przez Węgrów? — nie będziemy się tutaj nad tem zastanawiali, bo prawdę powiedziawszy, nie warto. Widać pan doktor medycyny i filozofii cierpi na jakąś zgnilą umysłową gorączkę; zczęściem, choroba to sporadyczna i nie zdaje się grozić współziomkom jego jak na ten raz epidemia, gdy przecie są jeszcze w stanie poznać i ocenić jak należy owoce umysłowych prac obcego pochodzenia narodów, jak oto mamy świeży dowód w przekładach na język niemiecki utworów literackich Maurycyego Jokai.

Petőfi, ów węgierski poeta z Bożej łaski, nie stoi odosobniony pomiędzy swojemi współrodakami. Z tamtej strony Litawy mieszka naród wysokim poetycznym zmysłem obdarzony, o którym świat niezapewne dokładnie ma jeszcze wiadomości. Polityka dworu wiedeńskiego przez długi czas była względem niego niespra-

*) Obacz Magazin für die Literatur des Auslandes. Nr. 82 z 12 sierpnia 1871.

1872 5 sgr. | poste restante. (6157)

Partya przeszłorocznych długich plaszeszy zimowych jest tania do sprzedania.
J. Słomowska,
Wilhelmska ulica 24, I piętro.
[6200.]
Kr. prusk. losy loteryjne
1 klasy rozsyła za gotówkę oryginalnie: 7 1/2 tal., udziałowo: 1 1/2 tal., 1 1/2 tal. 1/2 tal. [6189]
C. Hahn w Berlinie,
dawniej Neanderstrasse 34
Eleganckie aksamiłowe i double równie jak piękne kostiumy po niższych cenach u
J. Słomowski,
24 Wilhelmska ulica, I piętro.

Pierwszy wiedeński i praski Bazar trzewików i butów
S. Tucholskiego,
[6198] Wilhelmska ul. 10.

Fabryka płaszców dla dam i kaftaników
Bock & Barber,
Wrocław, Rynek 2 (Kurfürstenseite),
polecają swój najpiękniejszy skład zimowy od najtańszego kaftanika aż do najpiękniejszego paletota aksamiłowego i proszą o łaskawe uwzględnienie
BOCK & BARBER
Wrocław, Rynek 2, (Kurfürstenseite).

Z dniem dzisiejszym otworzyłem w Inowrocławiu pod firmą
Ed. Hedinger,
Skład płócien, gotowej bielizny i drelichów.
Polecając przedsiębiorstwo moje łaskawemu uwzględnieniu Szanownej Publiczności, przyrzekam z mej strony przy jak najprzystępniejszych cenach skora, punktualną i rzetelną usługę.
Z uszanowaniem
Edmund Hedinger.
Inowrocław, 1 listopada 1871. [6105]

Fabryka bielizny, Skład
płócien, stołowych, bielizny na pościel (kwapu i pierza) i
towarów białych
ROBERTA SCHMIDTA,
(dawniej Antoni Schmidt)
Poznań, Rynek No. 63,
posiada największy skład
gotowej bielizny każdego rodzaju dla dam, mężczyzn i dzieci,
dostarcza wypraw od pojedynczych aż do najwykwintniejszych rodzajów w dobrym towarze po najtańszych cenach.
[6133]

Gänzlicher Ausverkauf!
Wegen Aufgabe meines seit 35 Jahren bestehenden Geschäftes verkaufe ich mein reichhaltig assortirtes Manufaktur-, Tuch- und Mode-Waaren-Lager sowie Herren-Garderoben und Damen-Confectionen bedeutend unter dem Einkaufspreis gänzlich aus — Alle meine Schulden ersuche ich höflichst mich innerhalb 4 Wochen zu befriedigen, da ich später dem Gerichte meine Bücher zur Incasso übergebe.
[5649].
M. Krause
[in Jarocin.]

Sortis du bal et de l'Opera
Nowości sezonowe
w najgustowniejszym wyborze jak najtańszej u
M. Zadka młod.,
Nowa ulica 4.
Szale na sznury

B. Plewczyńska
polecia Szanownej Publiczności swój gustownie urządzone
Hotel w Berlinie,
Neanderstrasse 7, przy miernych cenach
Aukcja obrazów olejnych
W poniedziałek dnia 6 i we wtorek dnia 7 listopada r. b. sprzedawcą będą najwięcej dającym za gotówkę przy Starym Rynku No. 77 od 10 godzin wielka liczba dobrych obrazów olejnych w ramach złotych.
[6188.]
Drange,
komisarz aukcyjny.

Aukcja.
Z polecenia król. sądu powiatowego s. przeławać będą publicznie najwięcej dającym w środę dnia 8 listopada przed południem od 9 godzin w lokalu aukcyjnym przy Magacynowej ulicy No. 1 rozmaite stare ubiory, bieliznę, sprzęty domowe i gospodarskie.
[6233]
Rydzewski, król. komis. aukcyjny.

Podajemy do wiadomości publicznej, że akcyje nasze II. emisji już z dniem 3 b. m. przed południem wszystkie rozzebrane zostały, przeto zgłaszania się dalsze o nie po kursie emisyjnym 105 są nadaremne.
[6231]
Zlecenia nabycia akcyj naszych po bieżącym kursie giełdy berlińskiej przyjmujemy jak na wszelkie inne papiery każdego czasu.
Poznań, dnia 4 listopada 1871.
Bank rolniczo-przemysłowy
Kwilecki, Fotocki i Spółka.

Polgęski z kością i bez kości,
Builon francuski i rosyjski, [6230]
Pasztety strassburskie
polecia
T. Luziński.

Patentow. amerykańsk. maszyny do prania w najprostszej konstrukcji. Każda pod gwarancją.
Aparaty do gotowania za pomocą petroleum, bez dymu, zapachu i popiołu w każdej dowolnej przestrzeni do warzenia, pieczenia, smażenia itd.
Magazyn dla sprzętów domowych i kuchennych. Bazar podarunków ślubnych, na uroczystości, na gwiazdkę i w różnych okolicznościach.
A. Toepfer, Wrocław,
liwerant nadw. Jego c. s. k. Wys. Księżnej nast. tronu i Jej ces. król. M. s. Księżnej nast. tronu.
Prospecty i ceniki na życzenie bezpłatnie i franco.
[5593]

Czekolade
szwajcarską, drezdeńską i hanowerską, w paczkach i kartonikach polecia
T. Luziński. [6229]

Pomoc przy braku apetytu.
Do liweranta nadwornego pana Jana Hoffa w Berlinie, Wilmsdorf, 1871. Ponieważ po Pańskim piwie zdrowia z wysoku słodowego u jednego z dzieci moich, które cierpiało na brak apetytu, tak wyborne sposrobiezłem skutki, przeto proszę o dalszą przysługę.
[6190]
Stosch, pastor.
Skład główny w Poznaniu u **Braci Plessner,** Rynek 91 i **Frenzel i Sp.,** Wrocławska ul., skład uboczny u **A. Podgórskiego** w Nakle, u **J. Löwinsohna** w Bydgoszczy, u **A. Hoffbauera** w Nowymyśle, u **H. Cassiela** w Śreńmie, u wdowy **Berty Kunz** w Książu, u **Michała Bada** w Swarzędzu, u ekspedienta poczty **Raschke** w Borku i u **Marcusa Witkowskiego** w Czarniejewie.

Kuracja stanu słabości.
Nadzwyczajne siły leczące poleconej najpierw przez **Aleksandra Humboldta** w **Kosmosie peruwiańskiej** Cera od dawna uznane zostały przez powagi naukowe. Przy osłabionym systemie płciowo-nerwowym doprowadzają Coca pigułki No. 3 (normowane wedle prus. taksy lekarskiej, pudełko po 1 tal., 6 pudełek 5 tal.) do najświetniejszych rezultatów. Sławnego prof. Dr. Sampsona broszura o użyciu dodaje się, a prócz tego rozsyła ją Apteka pod Murzynem (Mohren-Apotheke) w Moguncji.
[5710]

Kuchy rzepakowe i lniane
artykuły paszy
w najlepszym gatunku i po umiarkowanych cenach polecają
Bniński, Chłapowski, Plater i Sp.
w Poznaniu.

W myśl § 7 Ustawy rozpisujemy niniejszym II. wpłatę na akcyje II. serii Banku naszego, i prosimy uścić się z takowej, wynoszącej tal. 50 od akcyj, najpóźniej
do 31 grudnia r. b.
w przeciwnym razie nastąpiłyby skutki przewidziane § 8 ustawy.
Toruń, dnia 4 listopada 1871. [6225]

Rada nadzorcza Banku kredytowego
Donimirski, Kalkstein, Łyskowski i Sp.
w Toruniu.
Przewodniczący: **Slaski.** [6225]
Z powodu śmierci właściciela są do sprzedania w Królestwie Pol. skiem dobra ziemskie **Gartatowice**, położone między Pinczowem, Chmielnem i Burskim, a t. samcem od szosy wiorst 5 odległe. [6202]
Grunta folwarczne odseparowane od włościańskich i bez żadnych służebności posiadają w trzech folwarkach przestrzeni wiorst 59, w tym tak wielk 5 i pastwisk pod dostatkiem, nieużytków prawie nie ma. Gleba w 3/4 pszenna, reszta jęczmienna; łatwość ujemnika miejscowego. Dom mieszkalny porządku i wygodny. Budyki gospodarskie murowane, dostatecznie i w stanie bardzo dobrym. Inwentarz żywy i martwy może być łącznie z dobrami nabyty. Młockarnie, sieczkarnie na każdym folwarku. Obsługi oziminy teraz w należytym ilości dopełnione. Dochód (prócz z ziemi jest z pacholstw, owiec i propinacji). Znakomity dochód czynią dwa młyny, mielące gips, którego zbyt jest zapewniony. Dwa siewy arybnoje. Mapa i rejestr parafiarowy są na gruncie do przejrzenia. O r. 1872 pozostawia kredytowego suma nieletnich może pozostać na dłuższy czas.
Więsz wiadomość można powziąć w zarządzie dóbr **Gartatowice** — ostatnia ta, a Pinczow.

Ucznia,
władającego obudwoma językami krajowemi, poszukuje do handlu krawi i koci i cygar
P. Romatowski
[6193] w Rawiczu.
Do loteryj pieniężnej str. warszawskiej król. Wilhelm, główna wygrana
15,000 tal.
ciąganie w biegu obecnego miesiąca, są. e. cze losy po 2 t. 1 (po 1 tal.) do nabycia.
J. D. Katz i Syn,
[6169] Wilhelmska ul. 8.

Skład jeneralny
rzeczywiście prawdziw. rosyjskich trzewików gumowych dla panów, dam i dzieci u
S. Tucholskiego.
[6197] Wilhelmska ulica 10.

Na porę obecną
boots dla panów, dam i dzieci,
A. Apolant,
Wodna ulica No. 30. Nowa ulica No. 3.

Papierosy
z fabryki **J. Monopackiego** (firma B. Weller) mam we wszystkich gatunkach na składzie. [6167]
Fontowicz.

Herbata chińska.
Lubowikiem prawdziwej herbaty chińskiej polecam uprzednio skład mój takowej, zapatrzony 5 funt 5, 4, 3, 2, 1, 1/2, 1/4, 1/8 tal. Pruskie herbatnice a funt 1 tal 25 sgr. i 20 sgr. Odbiorca przy 10 funtach daje 1 funt rabat. [5885]
Skład herbaty przeniosłem na ulicę Wilhelmską No. 13, obok banku królewskiego
F. Dmochowski
Prawdziwe tureckie tytonie [6168]
polecia
Fontowicz.

Bardzo piękny
astr. perłowy kawior, wielkie
ryg. półgęski i ryg. pałki, j. ko też dalej
marny. i wędz. lososia, węgorza zwijanego, opiekanego i w galarecie elbląskie minogi
polecają
Br. Andersch.
Swiechodziński
węgiel brunatny jako też
górnoszl. węgle kamienne
polecia po cenach umiarkowanych
Wł. Andrzejewski,
[6217] ulica Wrocławska 30.

Nastrzykiwanie Galène
lasy bez bólu w trzech dniach każdy upływ prostaży tak powstający jak rozwinęty i zupełnie zastarzały. Jedyny skład na Berlin.
Franciszek Schwarzwolose,
Leipzigerstrasse 56.
Cena butelki wraz z przepisem użycia 2 tal.
Przed fałszowaniem fabrykatami równego nazwiska ostrzegam się usilnie.
[6179]

Olój wulkaniczny
jako najwyborniejszy i najoszczędniejszy materiał do smarowania dla maszyn, wałków, pomp itp. jedynie prawdziwy i niesfałszowany ze źródeł ziemnych towarzystwa
Vulcanic Olland Coal Company
w Zachodniej Wirginii, Ameryka Północna U. S., do nabycia jedynie przez
S. A. Kruegera,
Poznań: kantor Fryderykowska ulica 32, a skład Wilhelmska ul. 29/39.

Zamiast wieczorku z tańcami dnia 16 b. m. odbędzie się w niedzielę, dnia 19 b. m.
„Bał”
na ubogich chorych i ochronkę miasta Poznania na sali Bazarowej.
Bilety na bal i na chórek po 1 tal. u p. Magnuszewicza. [6209]

Krawieczyzna i białe szycie przyjmują na Grobli No. 25 parter. [6178]
Epilepsja (szurek) do uleczenia
„Anweisung, die Falschheit (Epilepsie, Krämpfe) durch ein seit 9 Jahren bewährtes Universal-Gesundheitsmittel binnen kurzer Zeit radikal zu heilen. Herausgegeben v. Fr. A. Quante, Fabrik-Besitzer, Inhaber mehrerer Verdienstmédailles, Diplome etc. zn. Warendorf in Westfalen.“ która obemaje zarazem licencję, częścią urzędowo akontrolowaną, resz. przysięgi stwierdzone świadectwa i pisma dziękczynne szczerze uwierzone ze wszystkich pieczęci świata, przesyła wydawca na bezpośrednie frankowane zamówienia bezpłatnie franco. [5197]

Dr. Bertholda
poliklinika okulistyczna
Nowomiejski Rynek No. 1. [614]
Godziny do mówienia od 10—11 pr. w berplatacie od 9—10 po d. i n.

Ogłoszenia gospodarskie itd.
Dom. Brucków rekomenduje dobrego nieżonatego kucharza od 1 stycznia 1872. Listy frankowane P. Borek poste restante. [6086]
Potrzebny zdalny służący
Zgłosić się fr. Kcynia B. [620]

Zdatny ogiełarz
zjadzie natychmiast miejsce w ce-gielni dominialnej. Blizsza wiadomość u prof. Szafarskiego, Poznań, ul. Szewska No. 16. [5991]

Hipoteki
wypowiedzialne bezpośrednio po listach tawnych, jako t. z. niewypowiedzialne pożyczki na amortyzacy przy rozszerzonej gwarancji pożyczkowej wskazuje
Józef Radziejewski,
[5297] Poznań, ul. Wrocławska 18.

Hipoteki zapisane bezpośrednio po listach zastawnych kupuje pod łagodnymi warunkami
Bernard Rawicz
Wielkie Garbary No. 39.
Kilka dwuletnich
stadników
rasy Szwyckiej
ma na sprzedaż [6136]
Dominium Turwia.

Sprzedaż tryków
w tutejszej owczarni zarodowej rozpoczęła się. [6128]
Klaene pod Lesznem.
Bitter.

Koncert duchowny
w kościele św. Krzyża (na Grobli).
Biletów dostać można w handlu nadwornym muzykaliów **Bole i Hocka**, Wilhelmska ulica.
Blizsze szczegóły znane.
[6164]
Bienwald,
organista przy kościele św. Krzyża.
Dziś w niedzielę na śniadanie
flaki,
na które zaprasza
K. Stark,
[6218] Rynek 77.
Dziś w niedzielę na kolacyę
zając,
na którego zaprasza
K. Stark,
[6222] Rynek 77.

Na Kiszki
z kapustą dziś w sobotę, dn. 4go zajął.
J. Nawrocki,
[6203] Św. Wojciech 40.